

Maranathakerk viering van de zondag 28 januari 2018 *sexuagesima*.

LEZINGEN

1^e lezing Deuteronomium 15-18 Profeten

Zingen Liedboek '73 gezang 102 1. 2. 3. *God heeft vanouds gesproken*

[Jan Wit/Adriaan Cornelis Schuurman]

2^e Lezing Titus 3: 3-6

Zingen lied 834 *Vernieuw Gij mij o eeuwig licht*

Evangelie Markus 1, 21-28

Zingen U komt de lof toe

UITLEG EN VERKONDIGING

Lieve mensen, gemeente van Jezus Christus

Jezus komt met zijn zojuist geroepen leerlingen Simon en Andreas, Johannes en Jacobus naar Kapernaum en gaat op sabbat naar de synagoge. Zijn roep is kennelijk al voor hem uitgegaan, want Jezus krijgt in de synagoge de ruimte om te 'leren', te onderwijzen. Dat wil zeggen hij leest de aloude woorden van de Wet en de Profeten, de Schriften. Wet en profeten, waarin God mensen een weg wijst naar een leven in vrede en vrijheid en naar een samenleving waarin mensen tot hun recht kunnen komen en menswaardig kunnen leven met elkaar.

Naast een huis van gebed is de synagoge vooral ook het huis van het Woord, het huis waarin de Woorden van God worden uitgelegd met het oog op leven en samenleven. En dat doet Jezus: hij legt die woorden uit met het oog op het leven en samenleven in zijn dagen.

De inhoud van zijn uitleg en verkondiging wordt ons niet meegedeeld, Maar dat zal niet anders zijn dan wat Hij reeds onderweg verkondigde - het staat eerder in het evangelie - : *de tijd is aangebroken, het Koninkrijk van God is nabij, komt tot inkeer, bekeert u, en gelooft het evangelie.*

Jezus roept de mensen op om daadwerkelijk te geloven in de toekomst van Gods Koninkrijk, waarin mensen in vrede met elkaar leven, het recht de dienst uitmaakt en waarin liefde geconcretiseerd wordt in zorg en aandacht voor elkaar en respect voor de ander. In het licht van dat Koninkrijk legt Jezus wet en profeten uit. Niet als woorden om van te dromen, maar als woorden om concreet te doen. In de loop van het verdere evangelie zal Jezus concreet laten zien wat dat betekent in zijn eigen doen en laten: ontferming met zieken, inzet voor armen, opkomen voor de minsten, daden van verlossing uit schuld en bevrijden uit ellende, zoeken naar vrede en verzoening onder mensen enz. enz. Dat is wat Jezus verkondigt en waartoe Jezus de mensen in de synagoge oproept: een leven van inzet voor het Koninkrijk.

Kennelijk straalt Jezus of liever stralen Jezus' woorden gezag uit. Want er staat: *ze waren diep onder de indruk*. De woorden doen wat met mensen. Op een of andere manier hebben de mensen door dat er hier iets gebeurt dat van groot belang is. En ze appelleren aan een diep menselijk verlangen naar vrede. De aloude woorden van Wet en Profeten komen tot leven, worden als nieuw doordat ze inhoud geven aan een leven en samenleven met het oog op Gods Koninkrijk van vrede. Mensen voelen zich in het hart geraakt door Jezus en op hun verantwoordelijkheid als mens van God aangesproken.

En die schreeuwlelijk van een mens met een onreine geest heeft dat drommels goed in de gaten. Die voelt zich in het bijzonder geraakt, ja gepakt. Hij staat op tegen Jezus en schreeuwt het uit: *Wat hebben wij met jou te maken, Jezus van Nazareth? Ben je gekomen om ons te vernietigen?*

Inderdaad, met dat laatste slaat die schreeuwlelijk, die onreine geest de spijker precies op de kop. Inderdaad is Jezus gekomen om onreine geesten te vernietigen. Want onreine geesten nemen bezit van mensen, waardoor deze zichzelf niet meer kunnen zijn, maar bezeten raken. Deze mensen kunnen niet langer kiezen, maar de onreine geest kiest voor hen. Ze zijn in de greep van het kwaad. Hun leven wordt tot een vloek gemaakt. Daarom moeten die onreine geesten vernietigd worden. Anders is er geen ruimte voor leven en het goede en wat tot zegen is.

Het vernietigen van de onreine geesten is de ene kant van de zaak, de negatieve. De positieve kant is natuurlijk dat mensen bevrijd worden en weer tot zichzelf kunnen komen. Dat er in hen ruimte ontstaat voor de kracht van Gods Geest, die mensen bezielt en richt op de menselijke roeping om als mens van God de naaste tot hulp te zijn en in Gods Naam te werken aan een bewoonbare en leefbare aarde - de aarde als een plek om in alle menswaardigheid met elkaar samen te leven.

En is Jezus niet gekomen om mensen in Gods Naam juist te herinneren aan deze roeping van Gods wege en legt Hij niet met het oog daarop Wet en Profeten uit? Maar dan moeten wel de tegenkrachten, die mensen verhinderen om mens van God te zijn, afgebroken worden. Dan moeten wel al die tegenstemmen, die in ons mensen ingaan tegen onze roeping tot medemenselijkheid, tot zwijgen worden gebracht.

En die mens met die onreine geest heeft dat heel goed door. Hij heeft heel goed door dat in Jezus en zijn verkondiging Gods Geest spreekt. Vandaar dat die onreine geest Jezus de Heilige van God noemt.

Maar wat is nu eigenlijk een onreine geest? En laten we niet zeggen dat wij niet meer in onreine geesten geloven, want we zitten er zelf boordevol mee.

In het joodse leven speelt rein en onrein een belangrijke rol. Allerlei voorschriften in de Wet houden verband met die tegenstelling rein – onrein. En dat is bepaald geen dode traditie. Ze worden nog steeds gepraktiseerd. In de eerste plaats denken we dan aan de spijswetten en het kosjere eten. Het is verboden om bepaalde dieren te eten, want die zijn onrein, Het is ook verboden om vlees te eten, waar nog bloed in zit. Ook dat is onrein.

Het gaat ons natuurlijk niet om de precieze voorschriften, want wij christenen praktiseren die niet, zoals joden dat doen. Voor ons gaat het om de intentie, de bedoeling die er achter zit. Zo bv het verbod om varkensvlees te eten. De hygiënische achtergrond daarvan is dat varkensvlees snel bederft. Zeker in de tijd dat er nog geen koelkasten bestonden was varkensvlees een bron van ziekte, omdat het zo snel bederft. Kortom: het is een gevaar voor het leven. Dus onrein is: wat het leven en samenleven verziekt en bederft en bedreigt.

Een zelfde achtergrond heeft het verbod om vlees te eten met bloed er in. Bloed is bijbels het symbool van leven. Wie dus iets met bloed er in eet, eet dus leven, vernietigt leven. Vandaar onrein. Dit verbod is dus eigenlijk gericht tegen de bloeddorst van mensen, die op allerlei manieren in praktijk wordt gebracht.: in geweld, marteling, terreur. Het is verbijsterend hoe bloeddorstig en verscheurend mensen elkaar te lijf gaan. Het gaat alle verbeelding te boven.

Al die andere etensvoorschriften, die met de tegenstelling rein –onrein te maken hebben, zijn vooral gericht tegen de ondoordachte vraatzucht van mensen. En dat vraatzucht een levens bedervende kracht is weten we maar al te goed. Het veroorzaakt tal van ziektes. Obesitas als gevolg van vraatzucht is in ons deel van de wereld een groot en levensbedreigend probleem.

Is het niet verbijsterend: in het grootste deel van de wereld is ondervoeding de primaire oorzaak van ziekte en dood, terwijl in het rijke deel de overvoeding, de vraatzucht de oorzaak is. Wij kunnen best met

veel minder toe, ja we moeten met veel minder toe met het oog op onze gezondheid,. Maar we doen het niet en we willen het niet. We willen niet delen. Nee , we proberen de negatieve kanten van de overvoeding te lijf te gaan door sport en fitness. We proberen het overgewicht er af te lopen. Dat doen we liever dan onze overvloed te delen met wie niet hebben.

Het onderscheid rein en onrein heeft dus alles te maken met het goede leven en de kwaliteit van het bestaan en hoe kostbaar dat is in Gods ogen. Alles wat dat goede leven en samenleven blokkeert wordt in de bijbel onrein genoemd. Als we dat tot ons laten doordringen beseffen we hoezeer de wereld boordevol onreine geesten zit en ook wij zelf.

De geest van materialisme, van zelfzucht, hebzucht, vraatzucht, machtzucht , bloeddorst, haat en nijd, bederven overal en telkens weer het goede leven en vreedzaam samenleven van mensen. Het zijn geesten die enkel vol zijn van zichzelf, maar de mens onmenselijken. De menselijke geest wordt erdoor verontreinigd en vergiftigd. Het zijn onreine geesten en ze maken heel wat stuk. Ze veranderen de mens in een beest, enkel gericht op bevrediging van de eigen behoeften. Ze veranderen de mens in een onmens, die enkel aan zichzelf denkt en enkel voor zichzelf leeft . Het zijn ook de onreine geesten die ons vertellen dat de ander geen naaste is, maar een vijand, geen medemens, maar een concurrent.

Die onreine geest. Die onreine mentaliteit stelt Jezus hier in de synagoge van Kapernaüm vanuit zijn verkondiging van het Koninkrijk aan de kaak. Want in het Koninkrijk staan mensen elkaar niet naar het leven, maar geven zij elkaar de ruimte en doen elkaar recht. In het Koninkrijk misgunnen mensen elkaar niet de gaven van deze aarde, maar delen mensen de overvloedige gaven met elkaar. In het Koninkrijk zoeken mensen hartstochtelijk naar verzoening en delen zij met elkaar de vreugde en vrede van leven en samenleven.

Dus wil het Koninkrijk wat worden, dan zal eerst die onreine geest, die onreine mentaliteit die mensen beheerst, vernietigd moeten worden. Want alleen dan ontstaat er ruimte voor de reine geest: Gods Geest. En dat is de geest die ons richt op de belofte van Gods Koninkrijk en het doen van de geboden. De geest die ons richt op onze roeping een naaste, een medemens te zijn en ons in te zetten voor een bewoonbare en leefbare aarde.

Dat is wat Jezus verkondigt en daartoe roept hij op tot bekering: het wegdoen van onreine geesten in jezelf en je openstellen voor Gods Geest. En die oproep geldt ook ons, want ook wij zijn maar al te vaak in de greep van een onreine mentaliteit en willen we niks te maken hebben met Jezus en zijn verkondiging. Al zeggen we het misschien niet hardop.

Maar denken doen we het vaak wel, want we willen zelf uitmaken wat we moeten doen en laten. We willen zelf uitmaken wat rein en onrein is, goed en kwaad. Daar hebben we –denken veel mensen - Jezus niet voor nodig. We gaan liever onze eigen gang in plaats van ons te laten gezeggen door God en te laten leiden door Jezus.

Maar zo vluchten we voor onze verantwoordelijkheid als van mensen van God en blijven we bezeten door onreine geesten. Maar Jezus laat zich niet door ons van het lijf houden. Hij geeft mensen niet op. Hij wil met ons te maken blijven hebben om ruimte in ons te scheppen voor Gods Geest,

*Schep God een nieuwe geest in mij,
een geest zo licht en klaar als Gij.
Dan doe ik vrolijk wat Gij vraagt
en ga de weg die U behaagt.*

Laat ons om die Geest blijven bidden, blijven zingen. Want we hebben hem hard nodig om gaande te blijven op de weg naar Gods toekomst.

Amen

Zingen lied 858: Vernieuw in ons, o God